

Izdevums Nr. 158 | 2024. gada OKTORIS

Latvenergo iegulda Telšu vēja parka simbolisku laika kapsulu

Vācijā tiks pabeigti vēl divi peldošie LNG termināli

Starpsavienojuma *EstLink 2* darbības atjaunošana nosaka Baltijas valstu cenu lejupslīdi

Atklāj Latvenergo izbūvēto saules parku *Latvijas Finiera* ražotnē Rēzeknē

Ilgospējīgs birojs – vēlme vai nepieciešamība?

Izglītojoši bezmaksas vebināri ceļā uz ilgtspēju

Latvenergo iegulda Telšu vēja parka simbolisku laika kapsulu

17. oktobrī AS “Latvenergo” svinīgi atklāja Telšu (Telšiai, Lietuva) vēja parka būvniecības sākumu Lietuvā, ieliekot simbolisku kapsulu tā pamatos. Paredzams, ka parkā atjaunīgo enerģiju Baltijas valstu tirgum sāks ražot jau 2026. gadā, ienākumiem nonākot Latvijas budžetā. Šis notikums apliecina *Latvenergo* stratēģisko apņēmību arī turpmāk būt vadošajam atjaunīgās enerģijas komersantam Baltijas valstīs, izmantojot trīs resursus — ūdeni, sauli un vēju.

Gada sākumā AS “Latvenergo” iegādājās “Utilitas Wind” vēja parka projektu “Telšiai”, kuram iemūrēta simboliska kapsula. Paredzams, ka jau 2026. gada pirmajā ceturksnī parkā uzsāks vēja enerģijas ražošanu ar 124 megavatu (MW) jaudu. Projekta ietvaros tiks uzstādītas 20 mūsdienīgas “Vestas” 6,2 MW vēja turbīnas, kas spēs nodrošināt elektroenerģiju aptuveni 125 000 mājsaimniecību.

Vienlaikus *Latvenergo* koncerna stratēģiskais mērķis ir attīstīt jaunas atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudas 2,3 GW apmērā visā Baltijā, līdz 2024. gada beigām papildinot atjaunīgās enerģijas portfeli par 130 MW, bet līdz 2026. gada beigām — vēl par 600 MW,

kas ir vairāk nekā Rīgas un Ķeguma HES jauda kopā. Tādēļ Telšu projekts ir nozīmīgs solis ceļā uz Latvijas enerģētikas ilgtspējīgu attīstību un atjaunīgās enerģijas kapacitātes palielināšanu.

“Mēs esam vadošie atjaunīgās enerģijas ražotāji Baltijas valstīs un šo pozīciju esam gatavi vēl vairāk nostiprināt, jo mūsu rīcībā ir attīstīti atjaunīgās enerģētikas galveno resursu avoti — hidroenerģētika, saules un vēja enerģētikas projekti. Tieši vējam šī ir nozīmīga diena, jo Telšu parks ir kārtējais solis uzņēmuma ilgtermiņa izaugsmes un zaļās enerģijas ražošanas mērķu sasniegšanā. Jau mazāk nekā pēc 24 mēnešiem vēja parkā darbu sāks modernas un efektīvas iekārtas, kas nodrošinās mūsu Baltijas tirgu ar tīru un atjaunīgu enerģiju,” norāda **Mārtiņš Čakste**, AS “Latvenergo” valdes priekšsēdētājs.

Jāatgādina, ka *Latvenergo* ir piedzīvojis ievērojamu izaugsmi Lietuvā 2023. gadā, uzrādot straujāko pakalpojumu eksporta pieaugumu uz Lietuvu no visiem Latvijas uzņēmumiem, kas strādā kaimiņvalstī, par to saņemot “Nameja” balvu. Lietuvā tiek attīstīti saules parki, arī vēja jaudas — bez Telšu parka rudenī ražošanu uzsāks Akmenes vēja parks. Lai arī aprēķini

liecina, ka Latvijas vēja enerģijas attīstības potenciāls ir liels — līdz 2030. gadam iespējams attīstīt 1 300 MW sauszemē un 1000 MW atkrastē, tomēr pirmie *Latvenergo* lieljaudas projekti tiek attīstīti Lietuvā. Pēc Eiropas pieredzes pašlaik ar vēja enerģiju Eiropā tiek saražotas 272 GW, kas šobrīd nodrošina ap 20 % no kopējā elektroenerģijas patēriņa un rada ap 300 000 cilvēku nodarbinātību nozarē.

Kaspars Melnis, Klimata un enerģētikas ministrs: “Ilgtspējīgas atjaunīgās enerģijas nozīme pasaulē pieaug ar katru dienu. Enerģijas patēriņš palielinās, tāpēc ir būtiski veidot jaunus zaļās elektroenerģijas ražošanas parkus, jo ikviens reģionā realizētais atjaunojamo energoresursu projekts mūs virza tuvāk enerģētiskajai pašpietiekamībai. Tā ir būtiska enerģētiskās drošības kontekstā, kā arī ilgtermiņā nodrošinās zemāku enerģijas cenu iedzīvotājiem un uzņēmējiem, kas ir viens no nozīmīgajiem aspektiem investīciju piesaistē, veicot jaunu darbavietu veidošanos.”

“Mūsu ģeogrāfiskā situācija ir labvēlīga atjaunīgās enerģijas

ražošanas attīstībai. Lietuvai, Latvijai un Igaunijai ir salīdzinoši neliela ekonomika, toties ir kopīga Baltijas jūras piekraste un liels zaļās enerģijas ieguves potenciāls. Pricējos, ka jau otrais vēja elektrostaciju parka projekts, ko attīsta mūsu kaimiņvalsts — Latvija, veicinās mūsu nacionālās elektroenerģijas ražošanas pieaugumu un enerģētiskās neatkarības nostiprināšanu,” saka Lietuvas enerģētikas viceministre **Daiva Garbalauskaitė** (*Daiva Garbaliuskaitė*). Pēc viceministres domām, katrs šāda apjoma projekts sniedz būtisku ieguldījumu zaļā kursa politikas īstenošanā — attīstot atjaunīgo energoresursu projektus un veidojot labvēlīgu normatīvo vidi, mēs ne tikai tiecamies uz 100 % tīras enerģijas patēriņu līdz 2030. gadam, bet arī nodrošinām ilgtspējīgu uzņēmējdarbības un nozares izaugsmi.

Būvniecības darbi līdz projekta pabeigšanai notiks “Utilitas Wind” vadībā, bet vēja turbīnu ražošanu, piegādi un montāžu īsteno pasaulē vadošais vēja turbīnu ražotājs “Vestas”. Būvniecības infrastruktūras darbus, tostarp pievedceļu, kabeļtīklu un montāžas laukumu izbūvi, nodrošinās UAB “Merko statyba”. Projekta kopējās būvniecības izmaksas tiek lēstas ap 200 miljoniem eiro. ●

Vācijā tiks pabeigti vēl divi peldošie LNG termināli

Emdene (Vācija), 7.okt., LETA-DPA. Līdz ziemas sākumam Vācijā darbu sāks vēl divi peldošie sašķidrinātās dabasgāzes (LNG) termināli, informēja valstij piederošā terminālu operatorokompānija Deutsche Energy Terminal (DET).

DET paziņoja, ka notiek pēdējie sagatavošanās darbi, lai LNG termināli Ziemeļjūras ostā Vilhelmshāfenē un pie Elbas netālu no Štādes varētu sākt darboties.

Pēc Krievijas atkārtotā iebrukuma Ukrainā Vācija ir paātrinājusi LNG terminālu būvniecību Baltijas un Ziemeļjūras piekrastē, tādējādi cenšoties samazināt atkarību no Krievijas gāzes. Pašlaik jau darbojas vairāki peldošie LNG termināli — Vilhelmshāfenē, Brunsbitelē Elbas grīvā netālu no Ziemeļjūras un Baltijas jūras Rīgenes salā. Abus jaunus terminālus pabeigt sākotnēji bija plānots šā gada pirmajā pusē, taču radās dažādas problēmas, piemēram, kavējās piegādes. Atšķirībā no pirmā peldošā LNG termināla Vilhelmshāfenē, kurš darbojas kopš pagājušā gada sākuma un kurš izveidots jau esošā ķīmikāliju pārkraušanas infrastruktūrā, otram terminālim tiek izbūvēts īpašs doks bez tiešas saskares ar zemi. Štādē par peldošo termināli tiek pārveidots kuģis *Energos Force*. Kā informēja DET, vēl ir jāpabeidz kuģa pārveides darbi, lai terminālis varētu sākt strādāt.

Komentārs: Jānis Kalējs, AS “Latvenergo” Enerģijas vairumtirdzniecības darījumu vadītājs

Līdz Krievijas iebrukumam Ukrainā 2022. gadā Vācijā nebija neviena SDG termināla, un dabasgāze Vācijas vajadzībām tika piegādāta pa cauruļvadiem, lielākoties no Krievijas. Lai pārorientētu dabasgāzes piegādes pēc karadarbības sākuma, Vācijā ir uzbūvēti trīs termināli, kas jau strādā, vēl trīs ir celtniecības stadijā, un pēc dažādu speciālistu domām bez šiem sešiem Vācijā varētu izbūvēt vēl līdz trim papildu termināļiem, tātad kopā tie potenciāli būtu deviņi. Vērts pieminēt, ka pirmo četru Vācijas SDG terminālu komerciālo vadību nodrošinās KN Energies — Lietuvas Klaipēdas LNG termināla operators.

Eiropa SDG importa apjomus palielina ar jaunu SDG terminālu izbūvi un esošo kapacitātes palielināšanu SDG terminālus, protams, var uzbūvēt tikai tajās valstīs, kurām

ir pieeja jūrai vai okeānam. Visu citu valstu dabasgāzes patēriņš tiek nodrošināts ar piegādēm pa cauruļvadiem. Jaņem vērā arī tas, ka ne visi termināli ir pieslēgti pārvades sistēmai. Pastāv arī tā saucamie *off-grid* termināli, kas ir mazāka apjoma, un tajos SDG tiek piegādāta, pārlieta un tālāk transportēta galvenokārt ar kravas transporta cisternām.

Atbilstoši statistikas datiem Eiropas kontinentā šobrīd darbojas aptuveni 57 SDG termināli (gan lielzīmēra, gan *off-grid*) — lielākā daļa no tiem ir sauszemes, aptuveni 25 % peldošie/jūras termināli, to kopējām importa jaudām sasniedzot līdz 284 miljardiem m³/ gadā (Latvijas gada dabasgāzes patēriņš ir aptuveni 0,35 % no šā apjoma).

Jāpiemin arī, ka Eiropa savus SDG importa apjomus ir palielinājusi ne tikai ar jaunu SDG terminālu izbūvi, bet arī ar jau esošo kapacitātes palielināšanu.

ES dalībvalstīm ir izdevies mazināt atkarību no Krievijas

Eiropas Savienības dalībvalstīm, diversificējot piegāžu avotus un pārorientējoties no Krievijas dabasgāzes piegādēm uz citiem piegādātājiem (lielākoties ASV, Kataru un Norvēģiju), ir izdevies mazināt atkarību no Krievijas. Atsaucoties uz 2024. gada 11. septembra Eiropas Komisijas “State of the Energy Union Report 2024”, Eiropas Savienībā kopumā ir izdevies samazināt Krievijas dabasgāzes (SDG un cauruļvadu gāze) importu no 45 % 2021. gadā līdz 18 % 2024. gadā. Kā rāda dati, tad samazinājums ir ievērojams, tajā pašā laikā Krievijas dabasgāzes īpatsvars Eiropas Savienības dalībvalstu patēriņā joprojām ir pietiekami augsts. ●

Starpsavienojuma *EstLink 2* darbības atjaunošana nosaka Baltijas valstu cenu lejupslīdi

Inga Martinšone, AS "Latvenergo", Tirdzniecības daļa, Finanšu produktu speciāliste

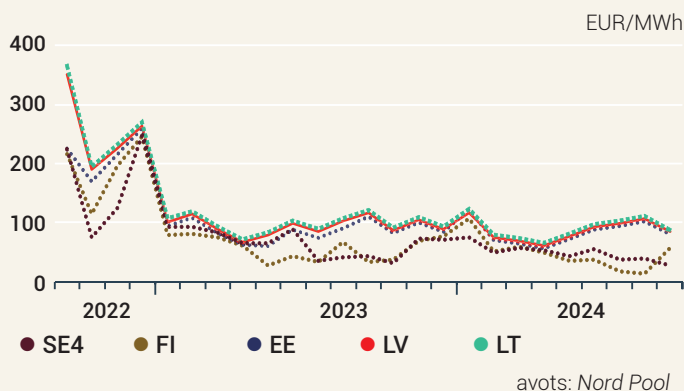
- Elektroenerģijas cenas Baltijas valstīs samazinājušās
- Latvijā elektroenerģijas patēriņš bez izmaiņām
- Zemāks nokrišņu daudzums samazinājis ūdens pieteci Daugavā

ES dabasgāzes krātuvju aizpildījuma līmenis sasniedzis 94 % Aizvadītajā mēnesī elektroenerģijas cenas *Nord Pool* biržā svārstījās dažādos virzienos. *Nord Pool* sistēmas vidējā mēneša cena mainīja iepriekšējo mēnešu lejupvērstu kustību un pakāpās par 29 % pret augustu, sasniedzot 19,76 EUR/MWh. Turpretī elektroenerģijas cenas Baltijas valstīs samazinājušās — Latvijā un Lietuvā par 22 % līdz attiecīgi 83,95 EUR/MWh un 83,54 EUR/MWh, bet Igaunijā par 21 % līdz

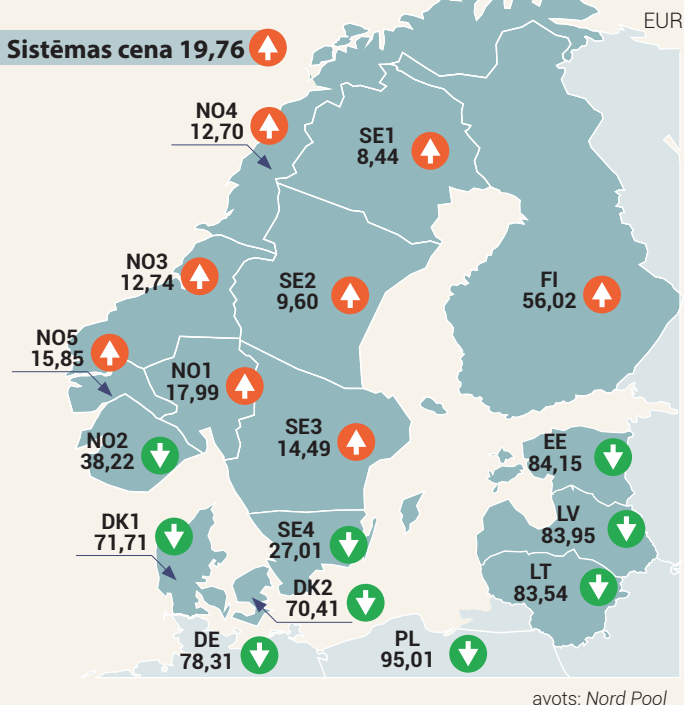
84,15 EUR/MWh. Elektroenerģijas ikstundu cenas Baltijā svārstījās no -1,09 EUR/MWh līdz 500,90 EUR/MWh.

Septembrī *Nord Pool* sistēmas cenu ietekmēja atomelektrostaciju pieejamā ražošanas jauda, kas piedzīvoja šī gada straujāko kritumu — par 15 procentpunktiem līdz 69 % vidēji mēnesī. Tāpat arī samazinājās ražošana no atjaunīgajiem energoresursiem — vēja staciju izstrāde Ziemeļvalstīs bija par 3 % zemāka, bet saules staciju izstrāde kritās par 27 %. Tikmēr Baltijas valstu cenu lejupslīdi galvenokārt noteica Somijas — Igaunijas starpvalstu savienojuma *EstLink 2* atgriešanās darbībā pilnā apjomā, kas ļāva importēt lētāku elektroenerģiju no Ziemeļvalstīm. Tā rezultātā elektroenerģijas plūsmas uz Baltijas valstīm pieauga par 4 %, salīdzinot ar augustu. Papildus tam par 33 % pieauga vēja staciju izstrāde un uzlabojās Baltijas elektroenerģijas izstrādes apjoma un patērētā daudzuma attiecība.

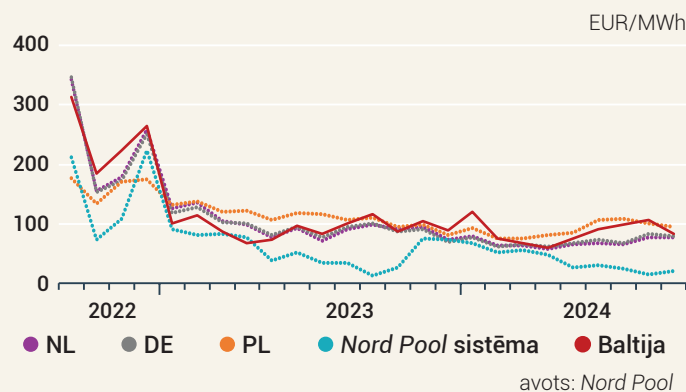
1. att. Mēneša vidējās elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos

2. att. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas 2024. gada septembrī *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos

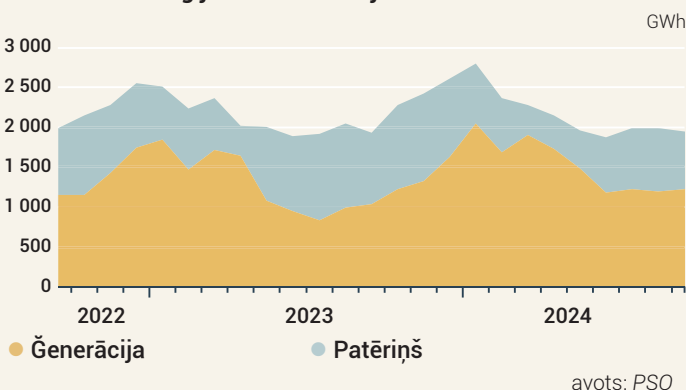
3. att. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs

Latvijā elektroenerģijas patēriņš bez izmaiņām

Aizvadītajā mēnesī Baltijas kopējais elektroenerģijas patēriņš bija 1 948 GWh, kas ir par 2 % mazāk nekā augustā un par 1 % vairāk nekā šajā periodā pērn. Latvijā patērētās elektroenerģijas apjoms saglabājās iepriekšējā mēneša līmenī jeb 485 GWh, kas ir pieaugums par 2 % pret septembri 2023. gadā. Igaunijā

4. att. Elektroenerģijas bilance Baltijā

šis apjoms samazinājās par 3 %, salīdzinot ar augustu, un par 5 %, salīdzinot ar šo periodu pērn, veidojot 531 GWh. Tajā pašā laikā Lietuvā tika patērētas 932 GWh elektroenerģijas, kas ir samazinājums par 3 % pret iepriekšējo mēnesi un pieaugums par 4 % pret aizvadītā gada septembri.

Tikmēr elektroenerģijas izstrāde Baltijā pieauga par 2 %, salīdzinot ar augustu, un par 18 %, salīdzinot ar šo periodu aizvadītajā gadā, sasniedzot 1 223 GWh. Latvijā un Lietuvā tika saražots par 2 % mazāk nekā iepriekšējā mēnesī — attiecīgi 249 GWh un 601 GWh. Savukārt Igaunijā saražotais elektroenerģijas apjoms kāpa par 15 % pret augustu un sasniedza 373 GWh.

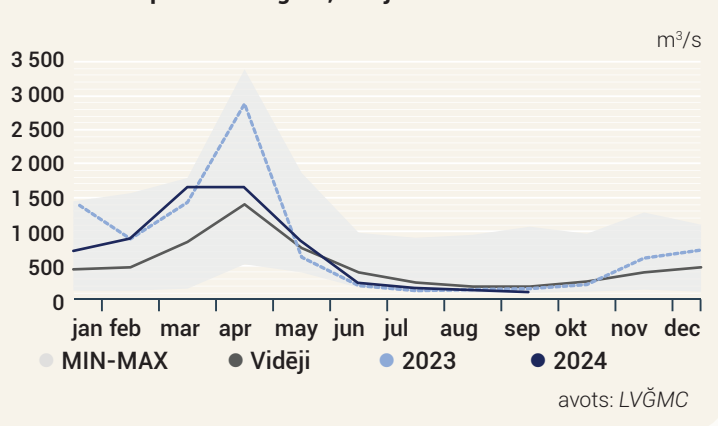
Baltijas elektroenerģijas patēriņa un ģenerācijas attiecība septembrī bija 63 %. Latvijā šis īpatsvars bija 51 %, Igaunijā — 70 %, savukārt Lietuvā tas bija 64 %.

Zemāks nokrišņu daudzums samazinājis ūdens pieteci Daugavā

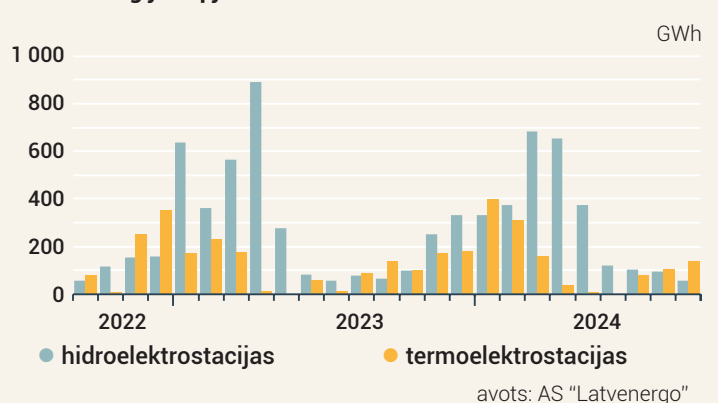
Septembra kopējais nokrišņu daudzums Latvijā pēc LVĢMC datiem bija 15 % zem mēneša normas, kas ietekmēja arī ūdens pieteci Daugavā — tā samazinājās par 13 % pret augustu līdz 163 m³/s. Šis apjoms ir saglabājies iepriekšējā gada līmenī, taču ir par 16 % zemāks nekā septembra daudzgadu vidējais rādītājs.

Aizvadītajā mēnesī *Latvenergo* hidroelektrostacijās tika saražotas 56 GWh elektroenerģijas, kas ir par 41 % mazāk nekā augustā. Tas saistīts ne vien ar zemāku ūdens pieteci Daugavā, bet arī ar plānoto ūdens līmeņa pazemināšanu Pļaviņu hidroelektrostācijas ūdenskrātuvē atjaunošanas darbu veikšanai, kas norisinājās no 12. augusta līdz 27. septembrim. Tikmēr elektroenerģijas izstrāde *Latvenergo* termoelektrostacijās sasniedza 137 GWh, kas ir par 34 % vairāk nekā iepriekšējā mēnesī.

5. att. Ūdens pietece Daugavā, vidēji mēnesī

6. att. AS "Latvenergo" Daugavas HES un TEC saražotais elektroenerģijas apjoms

Nākamā mēneša elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas sasniedz šī gada zemāko līmeni

Nākamā mēneša elektroenerģijas sistēmas kontrakts (*Nordic Futures*) septembrī joprojām virzījās lejup, sasniedzot šī gada zemāko līmeni — 23,48 EUR/MWh, kas ir samazinājums par 14 % pret iepriekšējā mēneša datiem. Tikmēr nākamā gada sistēmas kontrakta cena pavirzījās lejup par 7 % un bija 39,00 EUR/MWh.

Nākamā mēneša sistēmas kontrakta cenas samazināja galvenokārt laika apstākļu prognozes. Pirmkārt, tika prognozēts lielāks nokrišņu daudzums, kas atspoguļojās arī Ziemeļvalstu hidrobalances rādītājā, kas septembra pirmajā pusē bija sasniedzis +2,7 TWh virs normas. Otrkārt, lai arī noteiktās dienās isterniņa prognozes liecināja par vēja samazināšanos, kopējā reģiona prognozētā vēja enerģijas izstrāde saglabājās augsta.

ES dabasgāzes krātuvju aizpildījuma līmenis sasniedzis 94 %

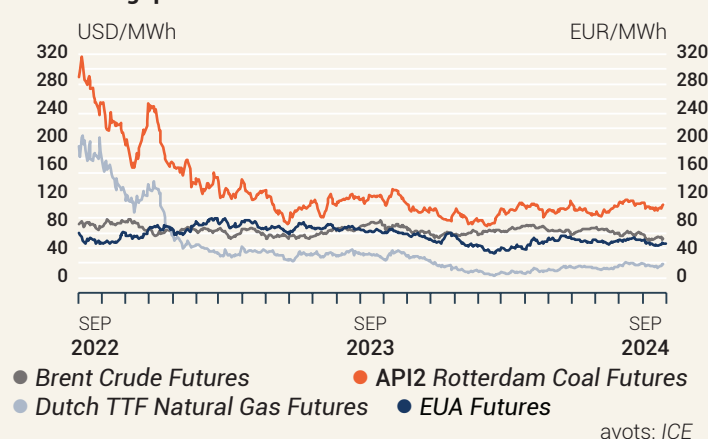
Septembrī dabasgāzes nākamā mēneša kontrakta (*Dutch TTF front-month index*) cena samazinājās par 7 % pret iepriekšējo mēnesi un bija 36,24 EUR/MWh.

Dabasgāzes tirgus aizvadītajā mēnesī bija labi nodrošināts, ko ietekmēja zemāks pieprasījums, ko noteica siltāki laikapstākļi, kā arī Norvēģijas dabasgāzes infrastruktūru plānoto apkopes darbu sezonas noslēgums, kā rezultātā bija augsts dabasgāzes krātuvju aizpildījuma līmenis, kas Eiropas Savienībā pēc AGSI datiem sasniedza 94 %. Lai gan ģeopolitiskā spriedze un iespējami viesuļvētras draudi ASV liecināja par iespējamu tirgus nestabilitāti, viesuļvētra mainīja savu virzienu uz austrumiem, izvairoties no Meksikas līča, kura reģionā atrodas vairāki nozīmīgi sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) termināļi, tādējādi kļiedējot bažas par SDG eksporta traucējumiem ASV.

Jēlnaftas nākotnes kontrakta (*Front Month Brent Oil*) cena aizvadītajā mēnesī bija 72,87 USD/bbl, kas ir samazinājums par 7 %, salīdzinot ar augustu.

Neskatoties uz saasināto karadarbību Tuvajos Austrumos un ASV centrālās bankas procentu likmju samazinājumu, septembrī virsroku ņēma faktori, kas veicina jēlnaftas cenu lejupslīdi. To galvenokārt noteica globālā pieprasījuma samazināšanās, ko plaši ietekmēja notikumi Ķīnā un ASV, kur joprojām vērojams rūpnieciskās ražošanas aktivitātes samazinājums. Tāpat arī bija vērojams stabils piedāvājums, kuru tuvā nākotnē varētu palielināt OPEC+ valstu lēmumi paaugstināt naftas ražošanas apjomus.

7. att. Energo produktu cenas

Ogļu nākamā mēneša kontrakta (*Front Month API2 Coal*) cena septembrī kustējās līdzīgi dabasgāzes un jēlnaftas kontraktu cenām, samazinoties par 7 % pret iepriekšējo mēnesi un sasniedzot 114,44 USD/t.

Aizvadītajā mēnesī ogļu cenu samazinājumu noteica to vājais pieprasījums un plašais piedāvājums, ko daļēji ietekmēja pasaules vadošās ogļu importētājvalsts — Ķīnas — samazinātais importa apjoms. Papildus tam ogļu cenas turpināja sekot izmaiņām dabasgāzes tirgū.

Tikmēr Eiropas emisijas kvotu (*EUA Futures*) Dec.24 kontrakta cena aizvadītajā mēnesī samazinājās par 8 %, veidojot 65,51 EUR/t.

Emisijas kvotu cenas septembrī turpināja ietekmēt kopēja energoproduktu cenu lejupslīde un zemāks pieprasījums ogļu un dabasgāzes tirgos. Lejupvērstas cenu izmaiņas pastiprināja arī 2023. gada emisijas kvotu nodošanas termiņa beigās 30. septembrī, kā arī iespējama ekonomikas lejupslīde. ●

Atklāj Latvenergo izbūvēto saules parku Latvijas Finiera ražotnē Rēzeknē

Ivita Bidere, AS "Latvenergo" Preses sekretāre

2024. gada 10. oktobrī Rēzeknē atklāts AS "Latvenergo" izbūvētais saules paneļu parks uzņēmuma "Latvijas Finieris" ražotnei "VEREMS" RSEZ SIA. Projekts ir daļa no AS "Latvenergo" saules enerģijas risinājumu piedāvājuma saviem partneriem ilgtspējīgas ražošanas veicināšanai. Izmantojot abpusēji ģenerējošus saules paneļus, saules parks nodrošinās daļu no uzņēmuma elektrības pašpatēriņa.

2,36 megavatu (MW) lielā saules parka būvniecību AS "Latvenergo" īstenoja kā pilna cikla būvniecības modeli, sākot ar saules paneļu un to stiprinājumu, invertoru, un beidzot ar sprieguma un transformatoru iekārtu un to sistēmu montāžas materiālu piegādēm un būvniecību. Parks ir aprīkots ar 3600 *bi-facial* jeb abpusēji ģenerējošiem saules paneļiem, kuri izvietoti, ņemot vērā vietējās zemes reljefa prasības. Jau šobrīd parkā notiek elektroenerģijas ražošana produkcijas vajadzībām, palielinot tās konkurētspēju gan finansiāli, gan kā ilgtspējīgam produktam.

"Latvenergo un Latvijas Finieri saista ilgstoša un auglīga sadarbība, kas tagad vēl vairāk nostiprinās, jo esam spējuši piedāvāt labāko risinājumu Latvijas Finiera Vērēmu ražotnes saules enerģijas parka izveidei. Latvenergo augstu vērtē partneru izvēli, kas paaugstinās ražotnes un visa uzņēmuma darbības efektivitāti, un tas ir būtiski nozares un Latvijas tautsaimniecības attīstībai," saka **Uldis Mucinieks**, AS "Latvenergo" Pārdošanas direktors.

"Mūsu klienti un sadarbības partneri vairākmēnešā 50 pasaules valstīs novērtē ne tikai "Latvijas Finiera" bērza saplākšņa produktus, bet arī to, cik atbildīgi tie tiek ražoti. Jaunais saules parks gada laikā saražos aptuveni 2000 MWh elektrības, ko izmantosim, lai daļēji nosēgtu ražotnes pašpatēriņu. Tādējādi vēl vairāk stiprinām savu konkurētspēju kā ilgtspējīgs ražotājs," uzsvēr "VEREMS" RSEZ SIA valdes priekšsēdētāja **Zinaīda Lovnika**.

AS "Latvenergo" saules enerģijas segmentā ne tikai īsteno savus ražošanas projektus, bet arī sniedz saules parku ierīkošanas pakalpojumu juridiskajiem klientiem. Šādas veiksmīgas sadarbības rezultātā ar savas jomas līderi — AS "Latvijas Finieris" uzņēmumu grupu, ir tapusi saules elektrostacija "VEREMS" RSEZ SIA ražotnē Vērēmu pagastā Rēzeknē.

Latvenergo projektēšanas komanda savas darbības laikā ir izstrādājusi virkni saules elektrostaciju būvprojektu gan saviem ģenerācijas parkiem, gan juridiskajiem klientiem, sadarbojoties ar uzņēmumiem, ražotnēm, zemju īpašniekiem un citiem, kas vēlas savā teritorijā izveidot saules parku ar visiem tehnoloģiskajiem risinājumiem. Līdzīgi projektēšanas un būvniecības projekti īstenoti kopā ar *TC Spice, Skanste City Wp, VEF AS, Orkla Food Latvija* un citiem. ●

Att. No labās: Uldis Mucinieks, AS "Latvenergo" Pārdošanas direktors, Aigars Veitmanis, AS "Latvijas Finieris" valdes loceklis, attīstības vadītājs

Ilgspējīgs birojs – vēlme vai nepieciešamība?

Elektrum Energoefektivitātes centra materiāls

Ilgspējīga biroja tematika kļūst arvien populārāka arī Latvijas uzņēmumos. Pieaugot prasībām nodrošināt darbiniekiem ilgtspējīgas darbavietas, šādas koncepcijas ieviešana birojos ne tikai samazina enerģijas patēriņu un atkritumu apjomu, bet arī uzlabo darbinieku labklājību un produktivitāti. **Elektrum Energoefektivitātes centra** rīkotajā bezmaksas vebinārā “Ceļā uz ilgtspējīgu biroju” varēja gūt visaptverošu ieskatu par to, kā padarīt biroju videi draudzīgāku un ilgtspējīgāku.

Kas ir ilgtspējīgs birojs?

Darba vide nav tikai telpa vai galds, bet skatāma krietni plašāk. Koplietošanas telpu galvenais mērķis ir būt kā vienotai sistēmai, kas samazina ietekmi uz apkārtējo vidi, uzlabojot darbinieku veselību un labklājību. Tajā ietilpst arī papildus optimizētu resursu izmantošana un kopējo biroja uzturēšanu izmaksu optimizācija.

Pastāv dažādi tehniskie parametri, kas jāievēro vai jāsasniedz, lai varētu teikt, ka birojs ēkā ir ilgtspējīgs, norāda uzņēmumu “Baltic Sustainable Building Advisors” un “NEXTRE Baltics” pārstāvis **Valdis Ligers**. Šajos parametros ietilpst veselīga vide, transporta pieejamība — sākot no publiskā transporta līdz elektroautomobiļiem un velo novietnēm. Tāpat ūdens, atkritumu un citu resursu pārvaldība. Kāpēc ilgtspējīgs birojs ir vajadzīgs? Covid-19 pandēmijas laikā cilvēki pierada pie attālinātā darba. Šobrīd izvērtējot, vai atgriezties klātienē darbā, darbinieki vairāk pievērš uzmanību tādām būtiskām niansēm kā laba ventilācija, pietiekams apgaismojums. Ja vadībai ir svarīgi noturēt savus labākos darbiniekus, tad viņiem jāsaikā aizdomāties par to, kā darba vidi uzlabot. Uzņēmuma reputāciju ietekmē arī darbinieku apmierinātība, uzsver eksperts V. Ligers.

“Zaļais birojs” Pasaules dabas fonda skatījumā

Runājot par zaļo biroju, ļoti svarīgs ir elektroenerģijas, ūdens un citu resursu patēriņš, saka Pasaules dabas fonda pārstāve **Madara Merle**. Piemēram, kā birojā tiek monitorēti atkritumi — vai ir zināms kopējais nešķirotu un šķirotu atkritumu apjoms, ko birojs rada kādā noteiktā laika posmā? Vai darbinieki tiek motivēti izmantot ilgtspējīgu transportu? Vai uzņēmums izglīto

darbiniekus vides jautājumos un vai piedalās dabas daudzveidības saglabāšanā? Šie ir daži no jautājumiem, ko apskata Pasaules dabas fonda programma “Zaļais birojs”. Svarīga ir motivācija — mērķtiecīgi spert soļus, lai veidotu ilgtspējīgāku apkārtējo vidi, uzsver M. Merle. Viena no priekšrocībām, aktīvi strādājot pie ilgtspējīga biroja izveides un vides aizsardzības, ir saliedēta komanda. “Ja darbinieki strādā vienota mērķa vārdā un viņi tiek motivēti darīt kaut ko vērtīgu ārpus saviem darba pienākumiem, tas var pavērt jaunas perspektīvas,” uzsver eksperte. Pasaules dabas fonda mājaslapā atrodami resursi ne tikai iedvesmai, bet arī informācija, kā ar “Zaļā biroja” programmu darba vidi padarīt ilgtspējīgāku.

Kas ir EMAS Vides pārvaldības un audita sertifikāts?

EMAS Vides pārvaldības un audita sertifikāts ir brīvprātīgs vides aizsardzības instruments ilgtspējīgai uzņēmumu vadībai. Šajā sistēmā tiek apzināti organizācijas tieši radītie ietekmes uz vidi aspekti un integrēti dažādie vides aizsardzības jautājumi visās organizācijas/ uzņēmuma darbības nozarēs, tādējādi nodrošinot preventīvu ar vides aizsardzību saistītu problēmu risināšanu, skaidro **Zane Zaķe** no Vides pārraudzības valsts biroja. Katrā Eiropas Savienības dalībvalstī ir iestāde, kas koordinē un administrē šī sertifikāta darbību. Sertifikātu izsniegšanā ir iesaistītas arī dažādas citas iestādes un konsultanti. Viens no pirmajiem soļiem, lai iegūtu EMAS sertifikātu, ir uzņēmuma neatkarīgs iekšējais vides audits. Ne mazāk būtiskas ir arī darbinieku aptaujas, lai uzņēmums saprastu, kādi tad ir konkrētie vides aspekti, kas svarīgi strādājošajiem. Ko sniedz sertifikāta iegūšana? Tā ir atpazīstamība, jo plašākā tirgū Eiropā ir vairāk nekā 4000 uzņēmumu un organizāciju, kas šo sertifikātu ir ieguvuši.

Atkritumi kā resursi Latvijā — LIFE Waste To Resources IP

Projektā *LIFE Waste To Resources IP* bez Klimata un enerģētikas ministrijas ir iesaistījušās vēl 22 organizācijas. Šīs organizācijas pārstāv lielu daļu no atkritumu apsaimniekošanas nozarē iesaistītajām pusēm. Galvenais mērķis ir samazināt radīto atkritumu apjomu, lai tie pēc iespējas mazāk tiktu apglabāti

atkritumu poligonos. Visu iesaistīto pušu uzdevums ir īstenot pasākumus, kas sekmēs pāreju uz aprites ekonomiku, veicinot resursu otrreizējo izmantošanu, kā arī īstenot Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2021. — 2028. gadam noteiktos pasākumus, skaidro **Alise Vecozola** no Klimata un enerģētikas ministrijas.

Strādājot pie pasākumu ieviešanas, pārejai uz aprites ekonomiku kā piemēru A. Vecozola min projekta ietvaros SIA "Clean R" pagājušajā gadā atklāto būvniecības atkritumu šķirošanas un apmaiņas punktu "Nomales", kas sniedz iespēju iedzīvotājiem bez maksas nodot savā mājāsaimniecībā radušos būvniecības atkritumus ar nosacījumu, ja piejaukumi šiem atkritumiem ir līdz 30%. Tāpat šajā punktā iedzīvotājiem ir iespēja bez maksas nodot, apmainīt vai paņemt atkārtotai lietošanai derīgus būvmateriālus, elektrotehniku un sadzīves priekšmetus. "Lai mēs pārietu uz aprites ekonomiku un nodrošinātu Eiropas mērķu sasniegšanu, ka 2030. gadā poligonos varēs apglabāt tikai 10% radīto sadzīves atkritumu, viens no būtiskiem priekšnoteikumiem ir iedzīvotāju zināšanas par pareizu atkritumu šķirošanu to rašanās vietā — mājāsaimniecībās un paradumu maiņa attiecībā uz preču atkārtotu izmantošanu un labošanu," uzsver A. Vecozola.

Ēku vadības sistēmas — pirmā nepieciešamība gudram birojam

Mūsdienīgs ofiss ir spēja maksimāli apvienot dažādas sistēmas, lai tās darbotos mijiedarbībā bez cilvēka klātbūtnes vai specifiskas iejaukšanās, norāda **Aleksandrs Serovs** no "Schneider Electric". Vienota ēku vadības sistēma nodrošina iespēju regulēt komforta līmeni konkrētā telpā, sniedz iespēju ērti monitorēt visus ar ēkas pārvaldību saistītos procesus, sākot ar ventilāciju un beidzot ar ugunsdrošību. "Var izmantot lietotni telefonā. Tas nozīmē, ka cilvēks no telefona pieslēdzas pie konkrētām iekārtām konkrētajā telpā un maina parametrus," saka A. Serovs, piebilstot, ka sistēmā iespējams programmēt dažādus grafikus, liekot iekārtām ieslēgties vai izslēgties, tādējādi visus procesus maksimāli automatizēt, ietaupot resursus. Tāpat šajā sistēmā iespējams integrēt elektromašīnas uzlādes stacijas punktus. Ēkas vadības sistēmas ērti apvieno dažādus risinājumus, lai ēkas pārvaldnieks varētu kontrolēti un ātri reaģēt uz izmaiņām, rezultātā sasniedzot

maksimālu ekonomiju, vienlaikus nodrošinot maksimālas ērtības darbiniekiem.

Darbinieku izglītošana un to iesaistes veicināšana energoefektivitātē

"Mēs *Elektrum* Energoefektivitātes centrā ticam, ka izglītota sabiedrība ir ilgtspējīgas attīstības atslēga," darbinieku izglītošanas nozīmīgumu akcentē *Elektrum* Energoefektivitātes centra pārstāve **Inga Liene Sanžerevskā**. Energoefektivitāte nozīmē energoresursu lietderīgu izmantošanu, nezaudējot komforta līmeni, drīzāk tā ir iespēja komforta līmeni paaugstināt, gūt finansiālu ietaupījumu, būt videi draudzīgākiem un domāt par nākamajām paaudzēm. Ar ko sākt? Pirmais noteikti ir datu ievākšana. "Tad mēs šos datus analizējam, lai saprastu, kuras ir tās jomas, kurās patēriņš ir vislielākais un kur būtu iespējams ietaupījums. Nākamais solis ir esošo iekārtu apkope, jo ne vienmēr tas, ja kaut kas strādā, nozīmē, ka šī iekārta strādā efektīvi. Principā gandrīz visām iekārtām ir nepieciešama regulāra apkope," saka *Elektrum* eksperte I. L. Sanžerevskā. Pareizi pieņemti lēmumi ikdienas darbībā, piemēram, rūpes par temperatūras regulēšanu telpās norāda uz pozitīvu uzvedības kultūru, kas ceļ darbinieku labsajūtu un produktivitāti, bet tas savukārt ilgtermiņā atmaksājas arī pašam uzņēmumam un sabiedrībai kopumā. Mainot pavisam ikdienišķus paradumus un neieguldot lielas investīcijas, ir iespēja gūt pat 10% ietaupījumu no kopējā elektrības patēriņa. Piemēram, ievērojot tik ikdienišķu mājas soli, kā, tuvojoties ziemas sezonai, noslaucīt radiatorus, lai uz tiem nekrātos putekļi, vai tik vienkārša lieta kā apgaismojuma izslēgšana telpā, no kuras izejam. Bieži vien birojos ūdens, kafijas automāti un arī citas iekārtas tiek atstātas gaidīšanas režīmā, iespējams, vienojoties ar darba devēju var šīs ierīces izslēgt. Taču ar zināšanām par to, kā veidot labāku un zaļāku vidi nepietiek, tam ir jāizveidojas par paradumu, uzsver eksperte. ●

Izglītojoši *Elektrum* bezmaksas pasākumi ceļā uz ilgtspēju

Elektrum Energoefektivitātes centra rīkoti bezmaksas vebināri ir pieejami ikvienam interesentam. Šī vebināra video ierakstu ar ekspertu prezentācijām aicinām skatīt, noskanējot OR kodu!

Vebināra video ieraksts QR linkā

Izglīto uzņēmuma darbiniekus energoefektivitātē un ilgtspējā

Apmācības

Vieslekcijas

Stratēģijas spēle biroja ilgtspējai

Semināri un to arhīvs

Konsultācijas

elektrum.lv/apmacibas

Izglītojoši bezmaksas vebināri ceļā uz ilgtspēju

06.11.2024.

Kā ieviest ilgtspējīgu
uzņēmuma autoparku?

27.11.2024.

Arī ražošana var
būt ilgtspējīga!

Piesakies elektrum.lv/seminari

Pieslēdzies enerģiskām sarunām!

